

Avrupa Birliği İnsani Yardım Kurumu tarafından ortak finanse edilmektedir

alman
işbirliği

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Implemented by

giz

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

©GIZ/2022 Ali Saltan

TOPLUM TEMELLİ YEREL İNİSİYATİFLER PROJESİ (CLIP 2)

Türkiye'deki toplum temelli yerel inisiyatifler, mülteciler ve ev sahibi toplumun hassas bireyleri için çok yönlü sosyal hizmetler sağlamak ve bu bireylerin güçlenmesine katkı sunmaktadır.

Genel Bakış

Türkiye, dünyadaki en büyük mülteci nüfusuna ev sahipliği yapmaktadır (yaklaşık 3.7 milyon geçici koruma altındaki Suriyeli, diğer milletlerden 330.000 uluslararası koruma altındaki birey). Bu durum, mültecilerin nitelikli hizmetlere erişimlerinin sağlanmasının yanısıra geçim kaynaklarının ve korunmalarının garanti altına alınması noktasında önemli zorluklar doğurmaktadır. Türkiye devletinin ihtiyacı olan herkese sosyal hizmet sağlama konusundaki muazzam çaba ve başa rılarına rağmen, yoksulluk, istikrarsız yaşam koşulları ve psikolojik stres ise bu zorlukları daha da pekiştirmektedir. Bununla birlikte, özellikle hassas grupların kısıtlı olan sosyal destek hizmetlerine erişimi COVID-19 pandemisinin etkisiyle daha da zorlaşmıştır. Dil engelini varlığı ise sosyal entegrasyonu ve işgücü piyasasına erişimi önemli şekilde sınırlamaktadır. Artan yaşam maliyetleri ve işsizlik de hassas durumdaki Türk vatandaşları (kadın reisli haneler, engelli bireyler vb.) için olumsuz sonuçlar doğurmakta ve sosyal uyumu zorlaştırmaktadır. Bu doğrultuda, başa çıkma mekanizmalarının olumsuzlukla sonuçlanması (aile içi veya cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDŞ), çocuk işçiliği ve erken evlilik vb.), kısmen güvensiz yaşam koşullarının neden olduğu psikolojik strese

ilişkilendirilebilir. Mültecilerin sosyal ve ekonomik entegrasyonunda yıllardır aktif olarak yer alan sivil toplum kuruluşları (STK'lar), hizmet sunumundaki boşlukları doldurma potansiyeline sahiptir. Ancak özellikle görece daha az hizmet alan bölgelerdeki STK'lar, ilgili kamu kurumlarıyla işbirliği içinde ihtiyaç temelli ve bütünleşik toplumsal hizmet sunulması için gereken kapasite ve uzmanlığa tam olarak sahip değildir.

Proje amacı	Mültecilerin ve ev sahibi toplumun hassas durumdaki sakinlerinin bireysel ve sosyoekonomik dayanıklılığının geliştirilmesi
Uygulayan	Alman Uluslararası İşbirliği Kurumu (GIZ)
Görevlendiren kurum	Avrupa Birliği Sivil Koruma ve İnsani Yardım Operasyonları Birimi (ECHO), Alman Federal Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı (BMZ)
Proje bölgesi	Görece daha az hizmet alan bölgelere odaklanılarak Türkiye geneli
Başlıca ortaklar	Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcılığı Makamı (baş yürütücü kurum), Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Göç İdaresi Başkanlığı, Sivil Toplum Kurumları (STK), Toplum Temelli Kurumlar, Belediyeler
Hedef kitle	Mülteciler ve ev sahibi toplumun hassas bireyleri
Toplam süre	Ocak 2021 - Aralık 2024
Toplam bütçe	ECHO tarafından 14.000.000 Avro ve BMZ tarafından 11.500.000 Avro

©GIZ/2022 Ali Saltan

Yaklaşımımız

Alman Uluslararası İşbirliği Kurumu (GIZ), 2015 yılından bu yana Türkiye'nin mültecilere yönelik müdahalelerinde STK'ların çalışmalarını desteklemektedir. Çoklu donör yapısıyla finanse edilen CLIP 2, Türkiye'deki ev sahibi toplumun hassas ve ihtiyaç sahibi bireylerine bütüncül ve ihtiyaca dayalı olarak özelleştirilmiş hizmetlerin sunulması amacıyla, Türkiye'nin görece daha az hizmet alan bölgelerindeki toplum temelli yerel inisiyatlara destek sağlayan bir projedir. Proje, Toplum Merkezleri ve Yerel İnisiyatlara Projesi'nin (CLIP 1) deneyimlerine dayanmaktadır. CLIP 2, Avrupa Birliği Sivil Koruma ve İnsani Yardım Operasyonları Birimi (ECHO) ve Alman Federal Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı (BMZ) tarafından müşterek finanse edilmektedir.

©Genç Hayat/2020

CLIP 2 projesi dört eylem alanına odaklanmaktadır:

1. Koruma ve özel destek hizmetlerinin iyileştirilmesi

GIZ, STK'ların ve yerel inisiyatlara mültecilere ve hassas gruplara sunduğu sosyal hizmetleri geliştirmek ve bunları kamu hizmetleriyle tamamlayıcı hale getirmek amacıyla uygulama ortaklarına destek vermektedir. Bahsi geçen sosyal hizmetlerin faydalanıcıları yalnızca mülteciler olmayıp engelli bireyler ile TCDŞ mağdurları başta olmak üzere özel ihtiyaçları olan bireyleri kapsamakta, tek reisli haneler, refakatsiz çocuklar, LGBTIQ+ bireyler, mevsimlik göçmenler ve çocuk işçiler dahil olmak üzere birçok dezavantajlı grubu sosyal destek mekanizmalarıyla güçlendirmeyi hedeflemektedir. Bu hizmetler sayesinde hedef gruba karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma becerisi kazandırılmakta, bu da bireylerin kişisel dayanıklılıklarına olumlu yönde katkı sağlamaktadır.

2. Yaygın eğitime erişim

CLIP 2 uygulama ortakları, hedef grupların yaşam ve iş becerilerini geliştirecek dil kursları veya geneli kapsayan eğitimler gibi yaygın eğitim hizmetlerinin sunulması konusunda güçlendirilmektedir. İşgücü piyasasına erişim ve yerel halkla etkileşim için Türkçe dil becerilerinin önemi ve istikrarsız ekonomik durum göz önünde bulundurulduğunda, bu destek, mültecilerin ve ev sahibi toplum üyelerinin kişisel, ekonomik ve toplumsal fırsatlarının iyileştirilmesi için bir temel oluşturmaktadır.

3. Kültürlerarası anlayış ve sosyal uyum

Proje, diyalog etkinlikleri, kültürel ve sosyal etkinlikler gibi yerel düzeyde kültürlerarası değişimi ve sosyal uyumu teşvik eden faaliyetleri desteklemektedir. Bu tür düzenli paylaşımlar sayesinde sosyal gerilimlerin azaltılması ve mülteciler ile ev sahibi toplum arasındaki karşılıklı anlayışın geliştirilmesi mümkün olabilmektedir.

4. Kapasite geliştirme ve işbirliği

Proje, Türkiye'nin görece daha az hizmet alan bölgelerindeki yerel inisiyatiflerin teknik becerilerini ve yönetsel ve kurumsal kapasitelerini güçlendirmek için bireysel ve kurumsal düzeyde tedbirler almaktadır. Ayrıca, CLIP 2, STK'lar ile her düzeydeki kamu ortakları arasındaki işbirliği ve koordinasyon mekanizmalarını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu sayede nitelikli, bütüncül ve birbirini tamamlayıcı nitelikte hizmetlerin sunulması mümkün olmaktadır. Kurumsal sürdürülebilirliği sağlamak için Akran Destek Ağı kurulmuştur.

©GIZ/2022 Ali Saltan

Sürdürülebilirlik ve Yerelleşme için Akran Destek Ağı

CLIP 2 Akran Destek Ağı (ADA Türkiye), en hassas durumdaki mültecilere ve ev sahibi toplum üyelerine ulaşmak için deneyimli STK'lar ile Türkiye'nin görece daha az hizmet alan bölgelerindeki yerel inisiyatifler arasında başarılı işbirlikleri tesis edilmesini kolaylaştırmaktadır. Kamu kurumlarının mevcut hizmet yapılarıyla bağlantılı, ihtiyaç temelli ve nitelikli hizmetlerin sunulmasını desteklemektedir.

Projede, proje ortakları arasında çeşitli seviyelerde bilgi ve deneyim paylaşımına odaklanan bir mentörlük yaklaşımı benimsenmektedir. GIZ'in CLIP 1 kapsamında birlikte çalıştığı büyük ölçekli ve köklü STK'lar, görece daha az hizmet alan bölgelerdeki küçük ölçekli STK'ları (yerel inisiyatifleri) destekleyecek ve güçlendirecek donanımı edinebilmek için GIZ'den özel kapasite geliştirme desteği almaktadır. Bu STK'lar, daha küçük STK'larla birlikte bir "küme" oluşturmaktadır.

Bu küme içerisinde daha küçük ölçekli kuruluşların yönetim, finans ve kurumsal gelişim alanlarına ilişkin kapasitelerinin yanı sıra kuruluşun uzmanlık alanına bağlı olarak tematik alanlarda da kapasiteleri geliştirilmektedir. Ayrıca, CLIP 2, "çarpan etkisi"nin artırılması amacıyla daha büyük ölçekli STK'lara "mentörlük" rollerine ilişkin eğitimler vermekte ve onları güçlendirmektedir. Bu sayede, Ağı, karşılıklı öğrenme ve paylaşımı mümkün kılan bir ortam yaratmaktadır. Her kümede, yerel yetkililer

de projelerin başlangıcından itibaren süreçlerde yer almaktadır.

ADA Türkiye, farklı büyüklük ve kapasitedeki sivil toplum kuruluşlarına sağladıkları hizmetleri geliştirebilmeleri için fırsatlar sunmayı ve bütün bir Ağ olarak gelecekte finansman edinme şanslarını artırmayı amaçlamaktadır.

Yenilikçi bir yaklaşım olarak ADA Türkiye, farklı kapasitelerdeki uygulama ortakları arasında bağlantı kurmakta ve akran desteğini, işbirliğini ve ortak çalışmayı teşvik etmektedir. Bu sayede, sivil toplum aktörleri de güçlendirilmekte ve genel olarak kuruluşların kurumsal sürdürülebilirliği desteklenmektedir.

Çalışma Bölgesi

CLIP 2 uygulama ortakları, uluslararası donör desteğinden bugüne dek görece daha az faydalanmış, özellikle hassas gruptaki mültecilerin (Afganistan, Irak ve İran menşeli vb.) ve ev sahibi toplum üyelerinin yoğun olduğu ve sınırlı sosyal hizmet alt yapısına sahip iller arasından seçilmiştir. Bu doğrultuda, CLIP 2 uygulama ortakları şu şehirlerde faaliyet göstermektedir: Adana, Aksaray, Ankara, Bursa, Çorum, Erzincan, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kilis, Konya, Kütahya, Malatya, Nevşehir, Sakarya, Şanlıurfa, Trabzon, Van.

©GIZ/2022 Ali Saltan

ADA TÜRKİYE

YERELLEŞME İÇİN SİVİL TOPLUM
AKRAN DESTEK AĞI

©GIZ/2022 Ali Saltan

Kazanımlar

CLIP 2, mültecilerin ve ev sahibi toplumun hassas durumdaki mensupları bireysel ve sosyoekonomik olarak güçlendirerek dayanıklı hale getirmek amacıyla çok sektörlü hizmetlerin sağlanmasını teşvik etmektedir. Dayanıklılık, bireylerin veya grupların şokların ve göçün etkisinden kaynaklanan streslerin (örn. geçmişten gelen travma, yeni bir ortamda bulunmakla ilişkili zorluklar) yanı sıra mevcut zorluklarla (örn. ekonomik zorluklar, COVID-19) başa çıkma ve bu durumlardan sonra iyileşme için duygusal güçlerini geliştirmeyi ifade etmektedir. Bireylerin bu süreçte yeni yaşam ortamlarının gereklilikleriyle (örn. siyasi, sosyal ve kültürel kurallar/normlar, eğitim ve istihdam gereklilikleri, misafir edilen mültecilerle birlikte gelişen demografik değişiklikler) kimliklerini kaybetmeden yapıcı şekilde baş etme ve mevcut yapıları yeniden kurarak kendilerini ve çevrelerini dönüştürme becerileri ya da kapasiteleri "dayanıklılık" olarak adlandırılmaktadır. Bu bağlamda, dayanıklılığın uzun vadede stres, değişim ve belirsizlikle başa çıkılmasını sağlayarak uyumu kolaylaştırması beklenmektedir.

Desteklenen faaliyetlerin bir parçası olarak CLIP 2, toplumsal hizmetlere ve koruma hizmetlerine erişimin sağlanması ve kolaylaştırılması konusuna bilhassa önem vermektedir. Bu hizmetler danışmanlık ve bilgilendirme hizmetlerini; farkındalık yaratma, savunuculuk ve güçlendirme faaliyetlerini; psikososyal destek ve danışmanlığı kapsamaktadır.

Ayrıca, eğitim ve beceri geliştirme faaliyetleri de desteklenmektedir. Bu hizmetler sayesinde hem mülteciler hem Türk faydalanıcılar sağlıklı bir yaşam sürmek, günlük hayatlarını düzenlemek, kendilerine geçim kaynağı temin etmek ve işgücü piyasasına erişim sağlamak için gereken becerileri geliştirmektedir. Koruma ve sosyal destek önlemleriyle birlikte bu durum, hedef grupların kendine yardım kapasitelerini güçlendirmekte ve gelişmiş sosyal ve ekonomik katılımın yolunu açmaktadır.

Sosyal uyum, tüm alanları ilgilendiren bir meseledir. Proje, olumlu ilişkileri teşvik etmek amacıyla üç farklı ilişki seviyesinde faaliyetler gerçekleştirmektedir: 1) sosyal hizmetlere eşit erişimi teşvik ederek mülteciler ve ev sahibi toplumun hassas bireyleri ile kamu kurumları arasında bağlantı kurmak, 2) mülteciler ile ev sahibi toplum üyeleri arasında etkileşim ve paylaşım için güvenli bir alan tesis etmek, 3) benzer yaşam koşullarına sahip özellikli hedef gruplar (örn. engelli bireyler, kadınlar, gençler) arasındaki ilişkiyi güçlendirmek. Sosyal uyum aktiviteleri, bireylerin ve grupların haklarına ve onuruna saygı duyulan güvenli ve destekleyici bir ortam yaratmayı amaçlamaktadır. Böyle bir ortam, nihai olarak katılımı ve başkalarıyla olumlu etkileşimleri kolaylaştırmakta ve hedef grupların kendine yardım kapasitelerini ve özgüvenlerini, ayrıca yaşadıkları ortama bağlılık duygularını ve ihtiyaç temelli sosyal hizmetlere erişimlerini geliştirmektedir.

CLIP 2, insani yardım yaklaşımını, sosyoekonomik fırsatları iyileştirmeye ve kültürlerarası öğrenmeye yönelik stratejilerle birleştirmektedir. Projenin bütüncül yaklaşımı, ortaya çıkan ihtiyaçlara daha etkin cevap vermeyi, kalıcı yapılar inşa etmeyi ve sosyal uyuma katkıda bulunmayı mümkün kılmakta, bu sayede projeyi İnsani Yardım-Kalkınma-Barış (Üçlü Bağlantı) Eksenini için bir iyi uygulama örneği haline getirmektedir.

Ayrıca, kamu kurumları ile sivil toplum arasındaki işbirliği yapılarının güçlendirilmesi, sunulan hizmetlerin ulusal sisteme sürdürülebilir şekilde entegre olmasına olanak tanımaktadır. Bu, aynı zamanda hedef grupların uzun vadeli ihtiyaçlarının karşılanmasını da sağlamaktadır.

©SENET/2021

Öne Çıkan İstatistikler

Proje, Ağustos 2023'e kadar aşağıdaki sonuçlara ulaşmayı hedeflemektedir:

CLIP 2 uygulama ortakları tarafından sağlanan sosyal destek hizmetlerinden yararlanmış **38.000** kişi

Koruma faaliyetlerinden yararlanmış **31.000** kişi

Cinsel ve toplumsal cinsiyet temelli şiddeti (CTCTŞ) önlemeye yönelik aktivitelerden faydalanmış **1.600** katılımcı

Kültürlerarası değişim ve sosyal uyum aktivitelerinden faydalanmış **10.000** birey

CLIP 2 uygulama ortağı olan kuruluşların, kapasite geliştirme faaliyetlerine katılmış **280** çalışanı

Dil kursu, yaşam becerileri ve istihdama yönelik yaygın eğitim faaliyetlerinden faydalanmış **2.300** birey

Proje, Haziran 2022 itibariyle aşağıdaki sonuçları elde etmiştir:

Yaklaşık **2.500** birey yaygın eğitim faaliyetlerinden yararlandı

Cinsel ve toplumsal cinsiyet temelli şiddetin önlenmesine ilişkin bilgilendirme etkinliklerine **2.800**'den fazla kişi katıldı

Hukuk danışmanlığı ve sosyal danışmanlık alanlarındaki hizmetlerden ve psikososyal destekten (PSD) **29.000**'in üzerinde birey faydalandı

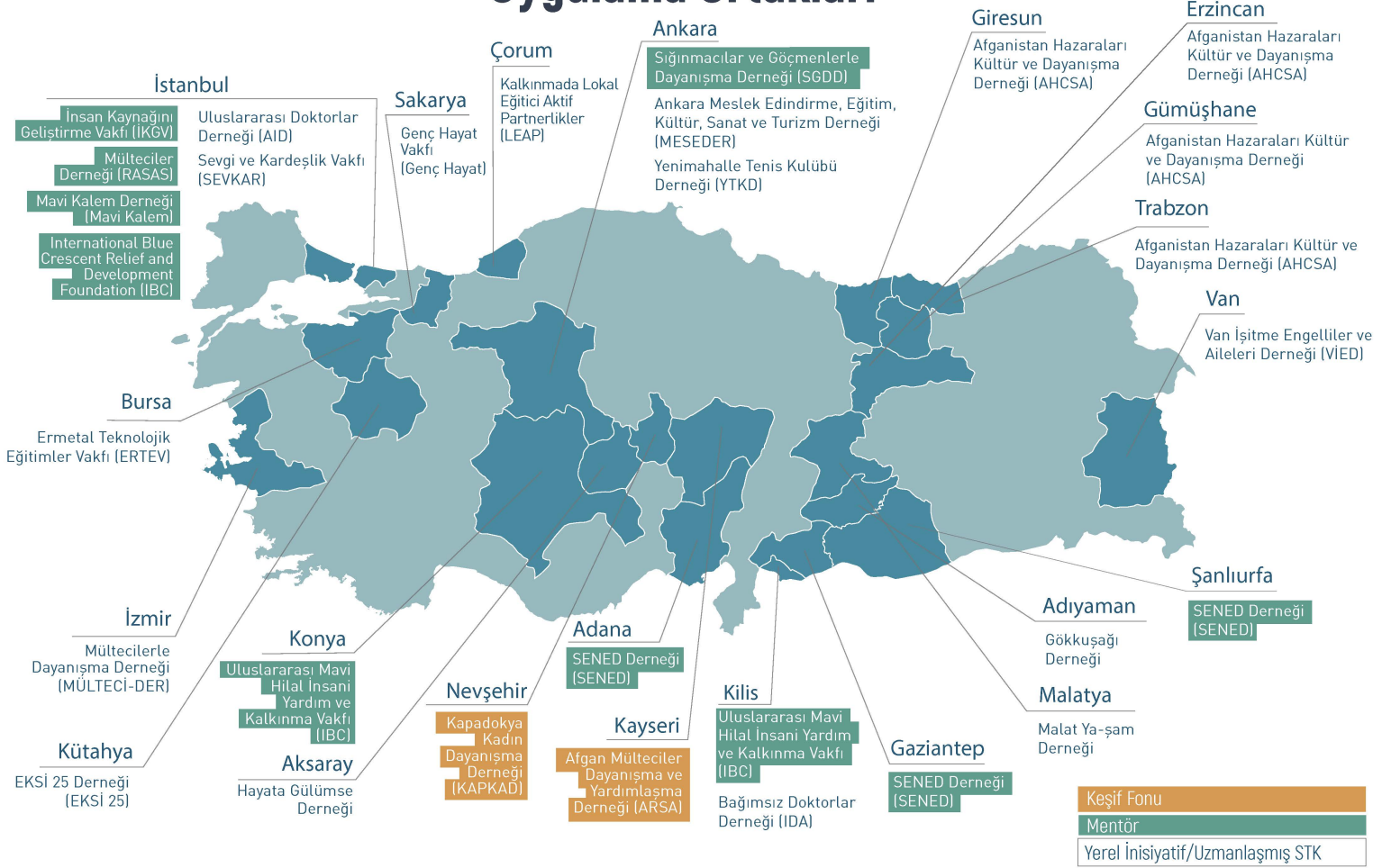

Sosyal uyum faaliyetlerine **15.000**'den fazla kişi katıldı

Mülteciler ile ev sahibi toplum sakinleri arasında sosyal uyumu teşvik eden **1.500**'in üzerinde faaliyet gerçekleştirildi

Toplum Temelli Yerel İnisiyatifler Projesi (CLIP 2) Uygulama Ortakları

©GIZ/2022/Alı Saltan

“Kadın dayanışması, kadınların cinsiyetlerinden dolayı karşılaştıkları ayrımcılıkla mücadelede en önemli desteklerden biri”.

Saher, 1999 yılında Suriye’de doğdu. Lise 2. sınıftayken ailesi ile yaşadığı bölgede iç çatışmalar arttı. Can güvenliği riski yaşamaları üzerine ailesi ile birlikte 2014 yılında Türkiye’ye sığındı.

Savaş ve göç sebebiyle eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalan Saher, Türkiye’de ne yazık ki eğitimine devam edemedi. 2020 yılında kendisi gibi Suriyeli olan biriyle evlendi ve şu anda neredeyse iki yaşında olan bir oğlu var.

2021 yılında İKGV Esenler Çok Amaçlı Destek Ofisi ile tanıştı ve merkezden psikososyal destek aldı. Toplum merkezi aktivitelerine devam etti. Hobi Saati, Psikologlarla Grup Çalışması, Sosyal Uyum Kadın Dayanışma Programı, Hukuk Semineri ve Kadın Koruma programlarına katıldı.

Şubat 2022 yılında Kadın Koruma Programı kolaylaştırıcı adayı olarak eğitimlere davet edildi. Türkiye’ye geldikten kısa bir süre sonra Türkçe öğrendi. Kendisi gibi Suriye’den gelmiş ve Türkçe öğrenme imkânı yakalayamamış mülteci kadınlara gönüllü olarak dil eğitimi vermeye karar verdi.

Mülteci kadınların kurduğu sosyal medya sayfalarına üye olarak “kadınlara gönüllü olarak” dil eğitimi verebileceğini duyurdu. Duyuruları üzerine 100’den fazla kadından mesaj aldı. Kadınları bir Whatsapp grubu aracılığıyla buluşturdu. Ardından çevrimiçi Türkçe eğitimlerine başladı.

Kadınlar için yararlı eğitim videoları hazırlamak için bireysel çabalarıyla video montajı yapmayı öğrendi. Ardından amatör olarak Türkçe dil eğitimi konularında videolar hazırladı ve paylaştı.

Saher, savaş sebebiyle yarım kalan eğitimine devam etmeyi planlıyor. Türkiye’ye geldiğinde sorunlarla yalnız mücadele ettiğini ve diğer kadınları bu mücadelede yalnız bırakmak istemediğini paylaştı.

“Kadın dayanışması” diyor Saher, “kadınların cinsiyetlerinden dolayı karşılaştıkları ayrımcılıkla mücadelede en önemli desteklerden biri”.

Yayınlayan:

Alman Uluslararası İşbirliği Kurumu (GIZ)

Kayıtlı olduğu adresler:

Bonn ve Eschborn, Almanya

GIZ Ankara Ofisi

Aziziye Mah., Pak Sk. No. 1/101, 06680

Çankaya/Ankara, Türkiye

T: +90 312 466 70 80

F: +90 312 467 7275

E: clip.info@giz.de

Web: <https://www.giz.de/en/worldwide/98826.html>

Proje:

Toplum Temelli Yerel İnisiyatifler Projesi (CLIP 2)

Sorumlu:

Dr. Wolfgang Jessen, Proje Yöneticisi

Editör:

Didem Ayberkin-Yüksel, İletişim Uzmanı

Redaktör:

Dr. Fahri Öz

Tasarım:

Cansu Kurnaz, Golgi Yapım

Harita:

Bu baskıda yer alan haritalar yalnızca bilgilendirme amaçlıdır ve hiçbir koşulda uluslararası sınırlar ve kara sınırları hukuku kapsamında tanınma teşkil etmemektedir. GIZ, bu haritaların tamamen güncel, doğru veya eksiksiz olması ile ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Bunların doğrudan veya dolaylı kullanımından ileri gelen herhangi bir zarara ilişkin hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir.

Avrupa Birliği Sivil Koruma ve İnsani Yardım Operasyonları Birimi (ECHO) ve Alman Federal Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı (BMZ) adına

BMZ posta adresi:

poststelle@bmz.bund.de

www.bmz.de

Ankara, 2023